

การตรวจเพื่อจำแนกพยาธิสภาพของเนื้อเยื่อด้วยการเคลื่อนไหว (Differential assessment of soft tissue lesions by motion)

อาจารย์ ดร.สันทณี เครือখন

การเคลื่อนไหวมี 3 รูปแบบ ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่ผู้ป่วยทำเอง (Active movement), การเคลื่อนไหวที่ผู้อื่นทำให้ (Passive movement) และการเคลื่อนไหวต้านกับแรงภายนอก (Resistive movement) การเคลื่อนไหวทั้ง 3 รูปแบบนี้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันจะสามารถใช้ตรวจแยกสาเหตุของอาการผู้ป่วย และใช้ประเมินสถานการณ์ทำงานของเนื้อเยื่อและโครงสร้าง โดยจะได้ข้อมูลต่อไปนี้

1. ตำแหน่ง, ชนิดและความรุนแรงของอาการปวด
2. ชนิดของเนื้อเยื่อที่เป็นสาเหตุ
3. ตำแหน่งของพยาธิสภาพ
4. ความแข็งแรงของกล้ามเนื้ออย่างคร่าวๆ
5. ความเต็มใจและความสามารถในการเคลื่อนไหวของผู้ป่วย

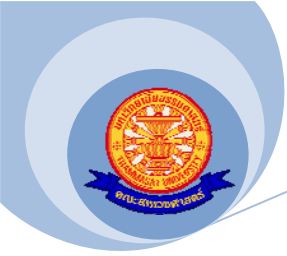
Cyriax ได้แนะนำแบบแผนการตรวจหาพยาธิสภาพของเนื้อเยื่อ โดยแบ่งประเภทของเนื้อเยื่อเป็น inert กับ contractile tissue และอธิบายว่าเนื้อเยื่อเหล่านี้ตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวทั้ง 3 แบบอย่างไร และใช้การทดสอบต่างๆ เพื่อให้เกิด tension ต่อเนื้อเยื่อแต่ละประเภท ดังนี้

1. Active movement จะทำให้เกิดแรงกระทำต่อเนื้อเยื่อทั้ง 2 ประเภทพร้อมๆ กัน และสามารถบอกรายละเอียดกว้างๆ ต่อไปนี้

- 1.1 ส่วนของร่างกายที่เป็นสาเหตุของอาการปวด
- 1.2 ความสามารถและความเต็มใจในการเคลื่อนไหวของผู้ป่วย
- 1.3 ตำแหน่งที่เกิดอาการปวดในช่วงการเคลื่อนไหว
- 1.4 ผลของการเคลื่อนไหวต่อระดับความเจ็บปวด
- 1.5 รูปแบบของการเคลื่อนไหวว่าปกติหรือไม่
- 1.6 การเคลื่อนไหวที่เป็นงาน ที่ผู้ป่วยใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพของตนเอง

2. Passive movement จะให้ข้อมูลคร่าวๆ ในการตรวจประเมินความยาวของเนื้อเยื่อรอบๆ ข้อต่อ ใช้ในการทดสอบ inert tissue ผู้ตรวจสามารถเลือกให้แรงกระทำเฉพาะแต่ละโครงสร้างได้ โดยต้องบันทึกรูปแบบของอาการปวดที่เกิดขึ้นร่วมกับแรงต้านที่ตรวจพบ

3. Resistive movement นักกายภาพบำบัดให้แรงต้านการเคลื่อนไหวผู้ป่วยเพื่อประเมินความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และยังสามารถแยกได้ว่า contractile tissue เป็นสาเหตุของอาการปวดหรือไม่

Active movements

การทดสอบการเคลื่อนไหวโดยที่ผู้ป่วยเป็นผู้เคลื่อนไหวเอง ซึ่งเป็นการทดสอบทั้ง contractile และ non-contractile tissues และยังเป็น การตรวจการเคลื่อนไหวทางระบบประสาทได้อีกด้วย ในการทดสอบจะต้องสังเกตลักษณะต่อไปนี้

1. ช่วงมุมการเคลื่อนไหว (Range of motion)
2. รูปแบบของการยึดรั้ง (Pattern of restriction)
3. คุณภาพของการเคลื่อนไหว (Quality of movement)
4. การดำเนินของอาการและชนิดของอาการแสดง (Onset and type of symptoms)
5. ความตั้งใจในการเคลื่อนไหวของผู้ป่วย (The patient's willingness to move)

เอกสารอ้างอิง

1. Orthopedic physical assessment. DJ Magee. 4th ed. Philadelphia: Saunders, c2002.
2. Physical rehabilitation: assessment and treatment. SB. O'Sullivan, TJ. Schmitz. 5th ed. Philadelphia: Davis, c2007.